

Zij kwamen van 't Zuiden.... INS / H. Selleslags

gesteld - omdat je schrik hebt 'beschuldigd' te worden van geblokte sympathieën.

Reactie

Dat het mogelijk is een produktie te maken die artistiek interessant en maatschappijkritisch is, bewees nog voor 24 november 1991 *Het is nieuwe maan en het wordt aanzienlijk frisser* van Stan. Na die datum hebben vooral kleinere gezelschappen en produktiehuizen uit Antwerpen daadwerkelijk gereageerd met produkties.

De Zwarte Komodie haastte zich om een produktie die pas voor dit seizoen gepland was, zo vlug mogelijk klaar te krijgen. Misschien was het wel omwille van die haast dat - naar horen zeggen - alleen de affiche van *Uit Zelfbevrediging. De afwendbare opkomst van Karel D.* opmerkelijk genoemd kon worden. Begin dit seizoen bracht De Zwarte Komodie een soort vervolg op die produktie: *Pak 'em Filip*. In deze politieke satire werd vooral het zogenaamde terugkeerplan van het Vlaams Blok gehegeld. Ondanks een aantal leuke grappen steeg deze produktie wegens zwakke acteer- en zangprestaties niet boven een matig amateuristisch niveau uit.

Tie3 kwam uit met *The Bronx*. Hoewel deze produktie niet gepresenteerd werd als een reactie op 24 november, was ze dat inhoudelijk wel. Zo werd in het begin van de voorstelling een toespraak van Léon Degrelle, voorman van de fascistische REX-partij, geïmiteerd - een duidelijke verwijzing naar de verrechtsing van de maatschappij -, en een belangrijk thema van die sterk fysieke produktie was de rassendiscriminatie. Terloops

wil ik hier - want ergens anders is het nauwelijks gebeurd - de kortzichtigheid en onrechtvaardigheid van de overheid aanklagen: op het moment dat Tie3 uit het artistieke slop begon te kruipen, werden de subsidies opgeheven zodat het gezelschap waarschijnlijk definitief monddood werd gemaakt.

The message is the medium

De Internationale Nieuwe Scène zette na de verkiezingen speciaal *Ze kwamen van 't Zuiden* op poten. In het programmaboekje en in het begin van de voorstelling, zegt men dat men 'na het bekende signaal' is gaan praten met (im)migranten. Op basis van deze gesprekken heeft men een collage-achtige produktie opgebouwd. De voorstelling bestaat voor een groot deel uit losse scènes, sketches, die zo uit het leven gegrepen lijken: een Afrikaan wordt voortdurend door een brutale politieagent lastig gevallen voor een identiteitscontrole, mensen houden angstig een niet-blanke in het oog terwijl een netjes uitgedoste blanke hen ongemerkt kan bestelen, enz.

Doorheen de voorstelling zijn ook drie langere verhalen geweven. We zien de hiervoor vernoemde Afrikaan (Rifi Kythouka) aankomen in een grootstad en op zoek gaan naar werk, huisvesting en menselijke warmte. Werk krijgt hij tegen uiterst slechte voorwaarden van een soort mafioso, de kamer die 'nette' burgers te huur hebben blijkt voor hem niet beschikbaar, warmte vindt hij gelukkig wel in de armen van een vrouw. In het tweede verhaal volgen we de Marokkaan Ahmed op zijn zwerftocht doorheen de we-

reld tot hij in Duitsland in een stinkfabriek terecht komt. Omdat hij het daar niet uithoudt, trekt hij naar België. Daar gaat het aanvankelijk goed met hem, tot hij wordt weggestuurd omdat er geen werk meer zou zijn voor hem. Het derde verhaal is het min of meer directe relaas van o.a. een Chileens vluchteling. Het is direct in de zin dat we iemand op gewone toon, zoals bij een interview, zijn levensverhaal horen vertellen. Het is indirect in de zin dat we het verhaal op band horen en dat we op TV-schermen tegelijk een man zien, die echter niets zegt zodat we niet zeker weten of het zijn stem is die we horen.

Uit deze beschrijving wordt misschien al duidelijk dat *Zij kwamen van 't Zuiden* een produktie is die bijna volledig beantwoordt aan het standaardbeeld van het Brechtiaans theater. Er zijn groepsscènes, er worden enkele liederen gezongen, er zijn komische elementen, de theatrale illusie wordt af en toe doorbroken in b.v. de interviews. En er is de lering. Op bepaalde momenten wordt het publiek via een microfoon toegesproken en krijgt het b.v. een lesje in geschiedenis: zo vertelt Hilde Uitterlinden over de Turks-Duitse overeenkomst om de gastarbeid te regelen. Op andere momenten wordt in de microfoon nog eens expliciet gezegd wat in het spel al heel de tijd getoond wordt: hoe slecht migranten het hebben, hoe wreed en racistisch sommige mensen zijn. En waarom we niet in vrede kunnen samenleven. Deze zinnen roepen misschien het zangerig-zagerige, belerende schooljuf-toontje van Hilde Uitterlinden op.

Turks/Nederlands

De wellicht interessantste 'reactie-voorstelling' kwam er met *Brieven aan Taranta Babu*, een coproduktie van Theater Zuidpool met de speciaal opgerichte vereniging Taranta Babu. Deze produktie kreeg de steun van de Koning Boudewijnstichting en het Koninklijk Commissariaat voor het Migrantenbeleid - wat haar meteen in een bepaalde politieke context plaatst. *Brieven aan Taranta Babu* is gebaseerd op fictieve brieven van de Turkse schrijver Nâzim Hikmet (1902-1963).

Een man huurt in het Rome van midden jaren '30 een kamer waar voorheen iemand uit Abessinië (Ethiopië) woonde die als 'vreemd element' door het fascistisch regime geëxecuteerd werd. De vorige huurder heeft een aantal brieven achtergelaten die gericht waren aan zijn vrouw Taranta Babu in Abessinië. In de eerste brief, een wat onwennige start van de voorstelling, komt een aantal abstract aandoende beschouwingen over het fascisme voor, maar in de volgende